

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2000***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.

Čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky

KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM

• CELOPLOŠNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ SYSTÉM

Koncepcia monitorovacieho systému životného prostredia bola prijatá uznesením vlády SR č. 449/1992. Uznesením vlády SR č.7 bola dňa 12. januára 2000 schválená Koncepcia dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému v životnom prostredí (ďalej Koncepcia).

Rozhodnutím ministra ŽP SR bola zriadená Koordinačná rada monitoringu ako poradný orgán ministra pre otázky koordinácie jednotlivých čiastkových monitorovacích systémov, zabezpečujúcich celoplošný monitoring územia Slovenskej republiky a ich vzájomnej harmonizácie.

Podľa prijatej Koncepcie predmetom monitoringu životného prostredia Slovenskej republiky sú tieto čiastkové monitorovacie systémy (ČMS)

Tabuľka č. 1: Garantí a Strediská čiastkových monitorovacích systémov celoplošného monitorovacieho systému životného prostredia SR

ČMS	Garant	Stredisko ČMS
Ovzdušie	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Meteorológia a klimatológia	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Voda	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Geologické faktory	MŽP SR	ŠGÚDŠ Bratislava
Pôda	MP SR	VÚPOP Bratislava
Biota (fauna a flóra)	MŽP SR	ŠOP Banská Bystrica
Lesy	MP SR	LVÚ Zvolen
Odpady	MŽP SR	SAŽP Bratislava
Cudzorodé látky v potravinách a krmivách	MP SR	VÚP Bratislava
Rádioaktivita životného prostredia	MŽP SR	SHMÚ Bratislava

Zdroj MŽP SR

Rozbor zámerov a stavu realizácie projektov monitorovania a vykonávaných monitorovacích činností za rok 2000 vedie k nasledovnému konštatovaniu:

- systém, ukazovatele, metodiky a sieť aktualizovaných projektov pre jednotlivé ČMS tak, ako boli spracované v roku 2000 sú porovnateľné s obdobnými systémami monitorovania v zahraničí v krajinách EÚ a OECD, pričom sa pri formulovaní ukazovateľov jednotlivých ČMS zohľadnili aj legislatívne požiadavky platné pre príslušnú zložku ŽP v rámci SR, ako aj špecifické potreby pre našu krajinu z pohľadu stavu znečistenia ŽP;

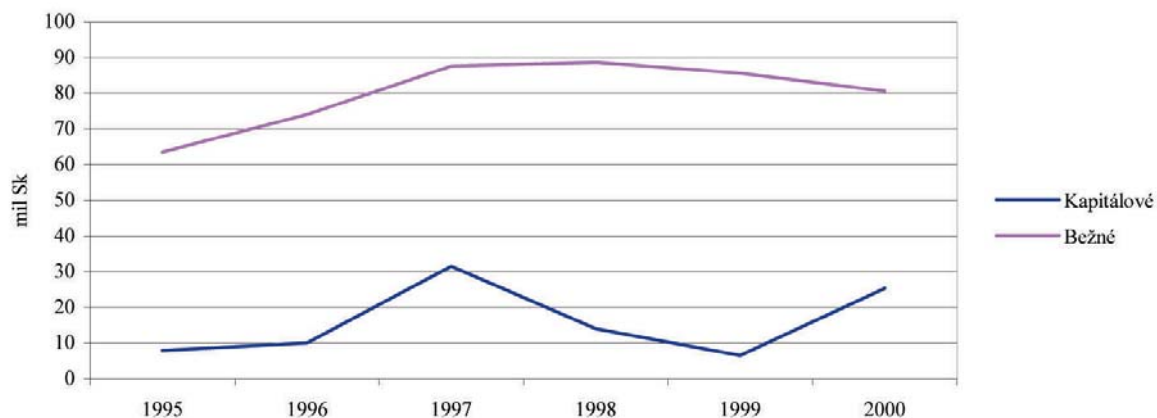
- v dostatočnej miere sa nerealizovalo budovanie celoplošného monitorovacieho systému z dôvodu nedostatku disponibilných kapitálových prostriedkov;
- treba konštatovať, že v ČMS Voda sa z dôvodu nepridelenia finančných prostriedkov nerealizuje monitoring v 5 subsystemoch (toxicita vôd, izotopové zloženie vôd, banské vody, minerálne a termálne vody, zvlahové vody);
- v rezorte MP SR bolo požadovaných 4,45 mil. Sk kapitálových a pridelených 0,28 mil. Sk.

Tabuľka č. 2: Prehľad financovania monitorovacieho systému (mil. Sk)

Rezort	Kapitálové výdavky			Bežné výdavky		
	Požadované	Skutočnosť	%	Požadované	Skutočnosť	%
MŽP SR	69,01	25,15	36,44	93,00	60,26	64,80
MP SR	4,45	0,28	6,29	25,61	20,41	79,70
Spolu	73,46	25,43	34,62	118,61	80,67	68,01

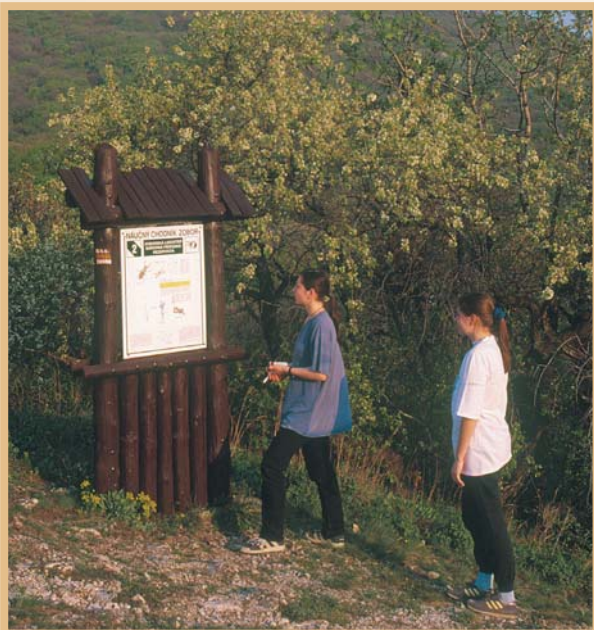
Zdroj MŽP SR

Graf č. 1: Vývoj financovania monitorovacieho systému

Zdroj MŽP SR

Forma a rozsah informovania verejnosti musia zodpovedať druhu, vážnosti a rozsahu ohrozenia alebo poškodenia životného prostredia ...

*§ 33a zákona NR SR č. 17/1992 Zb.
v znení zákona NR SR č. 127/1994 Z. z.,
zákona NR SR č. 287/1994 Z. z.
a zákona č. 211/2000 Z. z.*

• REZORTNÝ ENVIRONMENTÁLNY INFORMAČNÝ SYSTÉM

Systemy RIS

MŽP SR zabezpečovalo v roku 2000 priebežné úlohy vyplývajúce z koncepcie budovania rezortnej časti Štátneho informačného systému MŽP SR (RIS). V súlade s touto koncepciou pokračovali práce v oblasti riešenia, realizácie a prevádzky nasledovných systémov:

- ŽPNet, počítačová sieť rezortu životného prostredia,
- Metainfo, metainformačný systém,
- ISM, informačný systém monitoringu,
- ISÚ, informačný systém o území,
- ISOŽP, informačný systém odborov životného prostredia,
- VIS, vnútorný informačný systém MŽP SR.

V oblasti VIS boli realizované a prevádzkované nasledovné funkčné celky:

- rozšírenie technickej infraštruktúry počítačovej siete,
- vytvorenie INTRANET-u,
- vytvorenie interaktívneho prostredia v rámci INTRANET-u na uverejňovanie dokumentov, oznamov a požiadaviek na rozšírenie.

Komunikačný systém RIS-u (ŽPNet)

V roku 2000 Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) pokračovala v realizácii projektu ŽPNet. Neverejná dátová sieť ŽPNet zabezpečuje vzájomné pripojenie lokálnych počítačových sietí organizácií rezortu MŽP SR: Ministerstvo životného prostredia SR, SIŽP, Štátna ochrana prírody (ŠOP) SR, Správa slovenských jaskýň, SAŽP ako aj prepojenie Štátneho geologického ústavu D. Štúra a Slovenského hydro-meteorologického ústavu. V roku 2000 boli zriadené prístupové uzly siete v Prešove a Nitre. Na miestnej úrovni bola sieť rozšírená o uzly v Košiciach - SAŽP a v Nitre - ŠOP SR. Rýchlosť dátového okruhu medzi Bratislavou a Banskou Bystricou bola zvýšená na 128 kbit/s. Rýchlosť pripojenia siete ŽPNet do Internetu bola zvýšená na 192 kbit/s.

V sieti ŽPNet boli sprevádzkované nové e-mail a web servery v SIŽP a v ŠOP SR. Na sieti sú ako zdroje informácií prevádzkované web servery a dátové servery budované v rámci nižšie popísaných informačných systémov, ako aj národný uzol siete EIONET, ktorú prevádzkuje Európska environmentálna agentúra.

Informačný systém životného prostredia SR

V rámci budovania Informačného systému životného prostredia sa buduje Informačný systém monitoringu, Informačný systém o území ako aj Metainformačný systém. V roku 2000 bol sprevádzkovaný nový portál Informačného systému životného prostredia na <http://www.iszp.sk>, odkiaľ je dostupné z jedného miesta množstvo informácií o životnom prostredí v SR i v zahraničí v širokom kontexte. Cieľom je čo najlepšie sprístupniť množstvo informácií na tému životného prostredia tak, aby nebolo potrebné ich zložité vyhľadávanie v zákutiach internetových serverov organizácií. Je tiež základom pre sprístupňovanie informácií a účasti verejnosti na rozhodovacích procesoch, čoho význam bude v nasledujúcich rokoch narastať.

Metainformačný systém Informačného systému životného prostredia SR

SAŽP pokračovala v realizácii projektu Metainformačného systému vyvinutím a sprevádzkovaním novej časti internetovej databázovej aplikácie „Katalóg dátových zdrojov rezortu MŽP SR“, ktorá slúži na zber metainformácií v rámci rezortu ŽP. Aplikácia je prístupná na internetovej stránke Informačného systému životného prostredia <http://www.iszp.sk/metainfo>. Na jej napĺňanie bol spracovaný Pokyn ministra životného prostredia. V roku 2001 bude sprístupnená verejná časť, ktorá bude poskytovať informácie o parametroch a štruktúre databáz a geografických vrstiev a o ich správcoch, čo umožní lepší prehľad a výmenu informácií.

Katalóg dátových zdrojov je previazaný s Tezaurom, multijazykovým environmentálnym slovníkom vydaným Európskou environmentálnou agentúrou, kde bola dopracovaná slovenská časť. Týmto sa SR stala jednou z dvoch kandidátskych krajín, ktorých jazyky sú už súčasťou slovníka.

Informačný systém monitoringu (ISM)

V roku 2000 bol Projekt informačného systému monitoringu predložený a schválený v Rade vlády pre informatiku a v operatívnej porade ministra ŽP, a to uznesením č. 202 z 5.10.2000. SAŽP zároveň pokračovala v budovaní a prevádzkovaní ISM v súlade s harmonogramom stanoveným v projekte ISM. Doposiaľ boli na <http://www.iszp.sk> vytvorené a prezentované WEB stránky so základnými informáciami o činnosti jednotlivých ČMS, bola zostavená metadatabáza monitorovaných údajov, definované typy informácií pre jednotlivé úrovne používateľov a stanovenie prístupu k nim, ako aj základný balík informácií, ktoré budú verejne prístupné. V rámci budovania ISM bolo poskytnuté technické vybavenie na spracovanie informácií a ich sprístupnenie v ISM ďalším dvom strediskám ČMS. V roku 2000 sa aktualizovali projekty čiastkových monitorovacích systémov. Na tomto základe sa v roku 2001 bude aktualizovať aj projekt ISM.

Informačný systém o území (ISÚ)

V roku 2000 SAŽP pokračovala v príprave projektu informačného systému o území. Práce v rámci prípravy projektu boli zamerané na definovanie georeferenčného základu informačného systému o území, inventarizáciu a analýzu informácií v informačných systémoch, stanovenie atribútov rámcového dátového modelu s požiadavkami na špecialistov a dotknuté rezortné i mimorezortné organizácie a vytvorenie úvodného katalógu GIS informácií, ktorý predstavoval overenie dátového modelu na úrovni republikovej mierky 1:500 000 a regionálnej mierky 1:50 000. V rámci tvorby vrstvy minerálnych prameňov SR bola ukončená registrácia a presná lokalizácia minerálnych prameňov v geografickej vrstve s pripojenou bázou dát.

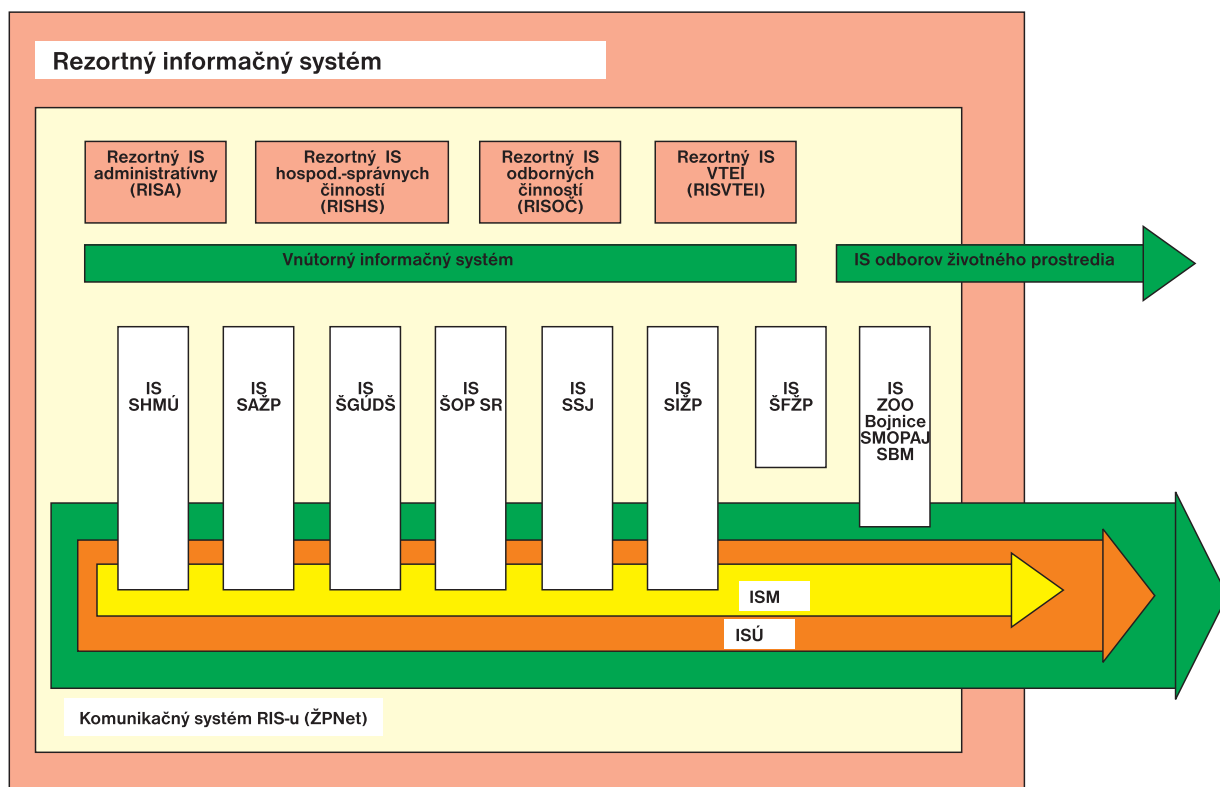
Informačný systém odborov životného prostredia (ISOŽP)

Projekt ISOŽP bol vypracovaný v zmysle Konceptie rezortného informačného systému MŽP SR a schválený Radou vlády SR pre informatiku ako prvý projekt podľa zákona NR SR č. 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme: Cieľom projektu je automatizácia odborných činností odborov životného prostredia okresných a krajských úradov, skvalitnenie a skrátenie rozhodovacieho procesu, prenos informácií potrebných pre vrcholové riadenie a zabezpečenie informačných tokov do iných informačných systémov.

V roku 2000 pokračovala realizácia projektu v subsystéme OVZDUŠIE úpravami a rozšírením programu NEIS BU. Subsystém ODPADY realizoval testovanie a overovanie novej verzie aplikačného programového vybavenia RIS0 2000 na vybraných odboroch životného prostredia, jeho vývoj a nasadenie bude pokračovať po schválení pripravovaného nového zákona o odpadoch. Aplikačné programové vybavenie pre subsystém VPLYVY bolo vypracované pre úroveň Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici sa uskutočnil informačný deň pod názvom Geografický informačný systém v štátnej správe pre životné prostredie, určený pracovníkom odborov životného prostredia so zameraním na ISOŽP. Následne bol k ISOŽP vypracovaný doplnok pod názvom:

Geografický informačný systém odborov životného prostredia a ostatných odborov štátnej správy, ktorý predpokladá vytvorenie špecializovaného pracoviska GIS tak, aby bolo umožnené vzájomné zdieľanie vytvorených geografických dát pre jednotlivé odbory okresného úradu. Zároveň sa pripravujú metodiky na transformáciu už existujúcich údajov u jednotlivých správcov do formy vhodnej pre odbory štátnej správy.

Tabuľka č. 3: Schéma subsystémov Rezortného environmentálneho informačného systému

Zdroj MŽP SR